

Rozman. S „katehetiko“ pa so gosp. Rozman dopolnili tudi mesto v slovenskem slovstvu, ki je dosihmal še prazno bilo, in sicer kot praktičen mojster, ki temeljito uči, ker je temeljito predmet zapopadel in mu segel do jedra.

Tako v zapopadku svojem blagodarjene „Drobtince“ vendar pravijo v predgovoru, „da berž ko ne so z letošnjim tečajem končale svoj tek in da posihmal menda ne bodo več hodile po svetu“. Britko nas je zadel ta glas. Kaj nek je vzrok tega? Saj se „Drobtincam“ ni nikdar kupcov manjkalo, lahko so se prodajale vsako leto. Kdor pa pregleda število pisateljev poslednjih tečajev „Drobtinc“, — bere njih mile prošnje v prejšnjih predgovorih, in sledeče besede letošnjega, ki pravi: „kaj je zadrževalo jih, da so se tako dolgo zakasnile, ne bom pravil, ker sem prepričan, da bi jim ne pomagalo kaj“ — kdor vse to le enmalo prevdari, bo lahko uganil: zakaj naznanjajo „Drobtince“ svoj konec s pošteno besedo. Pravi rodoljub sicer rad tlako dela za blagor svojega ljudstva, al če leto za letom vidi, da se ga le malokdo usmili in mu pripomore v delu, nazadnje vendar le onemore, da se mu ne ljubi samotež se ubijati za to, k čimur bi mogli vsi pripomoči, katerim je dan od Boga dar pisave.

Poglejmo v letošnje „Drobtince“: koliko pisateljev nahajamo v njih? Devet desetink sta spet spisala le gospoda knez lavantinski Slomšek in korar Rozman, eno desetinko pa verli gospodje: Terstenjak, Vodušek, Stojan in Muršec. Nobenega družega nas ni med sodelavci! Če tedaj gosp. izdatelj obeta „Drobtincam“ konec, morajo vsi tisti, katerim je moč dana, da znajo kaj pisati, pa nič ne pišejo za-nje, očitno spoznavati „nostra culpa, nostra maxima culpa!“ Tudi mi sebe ne izvzemljemo.

Ker pa je mlačnost slovenskih pisateljev kriva tega, ako jenjajo „Drobtince“ izhajati, je dolžnost naša, da popravimo, kar smo dosihmal zanemarili. Če vsak znanih pisateljev le eno drobtinico spiše in jo pošlje gosp. vredniku — gotovo bojo še hodile na svet, ker smo prepričani, da je beseda častitega gosp. vrednika skoz in skoz resna in resnična, da bo „Drobtinc“ konec, če se jim ne pripomore od te strani. Kakor naslov kaže, so „Drobtince“ mnogoverstnega zapopadka; bo tedaj vsak pisatelj lahko kaj izbral, kar se jim prilaga!

Na noge tedaj slovenski pisatelji, kar vas je rodoljubov, però v roko, in naznanite koj gosp. vredniku Rozmanu v Št. Andrej na Koroško, da jim bote kaj poslali za prihodnji tečaj „Drobtinc“. Mi za svojo stran koj tukaj obljubo to razodenemo.

Prečastitega gosp. vrednika pa prosimo: naj nam po „Novicah“ v enem mesecu blagovolijo na znanje dati: ali se jim je toliko pisateljev ponudilo, da bojo „Drobtince“ še izhajale, in kdaj je zadnji čas jim poslati obljubljene spise.

Še to pa moramo dostaviti, da nam gosp. vrednik niso posebno razodeli vzroka, ki žuga „Drobtincam“ konec, in da znabiti se motimo v svojih mislih, ki smo jih tu razodeli. Ako je to, bojo gosp. vrednik gotovo razjasnili našo pomoto.

Slovanski popotnik.

* Slavni prof. Purkyně v Pragi je iznajdel nov drobogled (mikroskop), s katerim zamoreta dva gledavca ob enem ogledovati predmet znanstvenega preiskovanja, kar je za praktično poučevanje stvar silo važna.

* Na Dunaji se je osnovalo „družtvo dunajskih učiteljskih pomočnikov“, kterega namen je podpirati svoje ude v potrebah in nadlogah. Čeravno je plača učiteljskih pomočnikov slaba, je vendar glavica tega družtva se narastla že na 30.000 fl. sr., tako da zamore od obresti in družih doneskov že 2000 fl. na leto razdeliti med potrebne svoje ude. (Slov. Nov.)

* Pervemu zvezku „časopisa muzea kralj. češkega“ za leto 1855 (29. tečaj), ki obsega zanimive

spise od slavnoznanih mož, je pridjan tudi račun dohodkov in stroškov „matice češke“ in družtvenikov v letu 1853. Oboje nam kaže, da to družtvo na krepkih nogah stoji, ker premoženje njegovo v tem letu je bilo 107.388 fl. 55¹/₄ kr., stroški pa so bili 9308 fl. 27 kr., od kterih se je izdalo 4970 fl. 44 kr. za honorare, tisk in papir muzejnega časopisa, 1310 fl. 49 kr. za honorar in tisk gramatike Čelakovskove, 864 fl. za honorar in tisk pesem in povest narodnih od L. Stura, ostali znesek od gori imenovanih 9308 fl. pa za druge manjše stroške. Število družbenikov je v letu 1853 bilo 1970.

* Večkrat kdo slovenskemu jeziku očita, da ta in una beseda ni čisto slovenska, ampak da je popačena po nemški. Kaj pa bo tak rekel, ako bere, kar naj prvi nemški jezikoslovec Grim govori v svojem delu o starinah nemškega prava (str. 644. II. izdanje), da nemška beseda „zaghaft“, „verzagt“ (staronemško „zöge“, „zage“), kar naznanja strašljivost, boječnost, je slavenske korenine, ker se nemški „der Hase“ v slavenskem jeziku zove: zajac, zajic, zec. — Ako je Grima ljubo tako, je nam tudi prav! (Neven.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Celja. Na jugo-izhodnem kraji celjskega mesta, ob levem bregu Savine, stermi v nebo visok in gojzdat hrib, verh kterega nahajajo se veličanske razvaline nekdanjega stolnega gradú pokneženih celjskih grofov. Prostrani ostanjki debelega zidovja pričajo, da svoje dni bilo je tu obširno in veliko poslopje. O dōbi celjskih oblastnikov strahovita celi deželi je ta gradina še dan današnji zares veličanska, če prav je že mnogo stoletij nad njo se bilo odvalilo, ter prizadevala si človeška in viharjeva sila razrušiti popolnoma ostanjke njene. Na izhodnem kraji molí v oblake čveterovoglat terdnozidan stolp, tako zvani Miroslavov stolp; gradišče obdaja pa dvojnato debelo ozidje, se vé da napol poderto, med kterim in okoli kterega različno germovje bohotno raste, ter nebrojno vejičje poganja. Vsred je veliko dvorišče, kjer tudi košato drevje se prostira in so svoje dni menda celjski knezi in njih oprodi borili ali vadili se v vitežkih igrah. Od tod minulo je 400 let; odumerli in poginili so mogočni grofje in ošabne grofinje; gradjan in gradjanka sta zdaj čuk in sova; razpadeno zidovje objemajo stoterne roke zelenega beršljana, in v stoječi beli stolp vpirajo se polnočni vetrovi.

Iz lín tega gradišča vidi se deleč okoli po celjski in savinski dolini. Pred seboj, globoko na podnožji hriba, imamo prijetno Celje, memo kterega teče bistra Savina kot širok srebern trak; poleg nju je krasni kolodvor, je železnica, po kteri derdrajo gromoviti hlaponi in dolge rajde vozov; krog in krog so pristave, lepi tergi in čedne vasi, blišči potoki, tamni gojzdiči in prisojne gorice, polja in rodovitne planjave. Dalji razgled overajo pak visoke gore in nebotični verhovi: proti severju namreč široko Pohorje, ob izhodu rogačka gora in košati Boč, v zapadu Plešivec in sočbinske planine, na jugu gerbava Vipota, dolgoherbtni Malič in sosed njegov, šiljati Goznik.

Okó se ne nagleda, serce se ne nasiti prekrasnega vida. Zatorej potujejo tudi domači sprehajavci in ptuji popotniki radi na ta hrib, ogledavat ostanke nekdanjega junštva, pa radovat se tudi lepote te rajske okolice.

Do najnovejših dní popotniki pa tukaj niso družega imeli, ko ravno popisane razvaline in krasni pogled v spodnjo dolino; za okrepčanje vtrudenih ali žejuh ljudi ni bilo nič kaj poskerbljeno. Kar si je domislil verli mestjan, gosp. Č., blizo teh podertin majhino okrepčališče (Restauration) osnovati, da bi obiskovavci starega grada, ko so nagledali se zanimivih stvari, ter odpočivajo, tudi kaj dobivali, kar bi njih vpehane ude okrepilo in poživilo. Po dovoljenji tedaj slavni štajarskih stališč, kterih lastnina je zdaj staroceljski grad, osnoval je gosp. Č. napravo, po kteri

obiskovavci te višave tudi za životne potrebe kaj ugodnega dobiti zamorejo.

Kjer ste tedaj nekdanj orožnica in prostorno bojišče bile, in železni vitezi bojevali se ali jahali okoli, stojé zdaj pohlevne lesene mize in klopi, prihajajo mirni popotniki in vesele družbe, pa se krepčujejo z olom ali vinom in kruhom, s kavo itd.; in kjer nekdanj razlegal se je glas trobent in orožja šum, zdaj doni zvonjenje bokalov in odmevajo se ubranega petja mili glasovi. Tako je: časi preminjajo se, in mi se preminjamo z njimi!

J. Š.

Iz Celja poslanemu dopisu v štaj. km. časniku dostavlja vredništvo zastran sviloreje sledeče: „Poleg dunajsko-ljubljanske železnice so že precej svile pridelali čuvaji železne ceste v Kalsdorfu, Vildonu, Lebringu, Lipnici, Celji in Ljubljani, in sviloreja se bo ob železnici toliko bolj razširjevala, kolikor večje bojo murve zrastle, ki so tu zasajene. — Štajarski in krajski kmetijski družbi gré o tem velika hvala.

Iz Tersta 25. julija. Od včeraj do danes je za kolero zbolelo pri nas 88 oseb, 65 se jih je ozdravilo, 36 umerlo, bolnih od prejšnjih dni je še ostalo 478. — Po vsi Lombardii je do 23. t. m. blizo 300 ljudi zbolelo. Naj huja je kolera bila v Brešii, kjer jih je med 100 bolnih komaj 15 pri življenju ostalo.

Iz Ljubljane. Za povzdigo domačega kmetijstva na vse strani skerbni predsednik krajske kmetijske družbe gosp. Terpinč so kupili 50 iztisov prekornih bukev: „Umno kmetovanje in gospodarstvo“ od kmetijske družbe; ko bojo zalo vezane, se bojo razposlale nekterim ljudskim šolam na Krajskem za šolske darila naj pridnišim učencem. — S serčnim veseljem smo v stanu na znanje dati, da na prošnjo kmetijske družbe bojo po odhodu gosp. dr. Strupi-a prečastiti dosluženi gosp. fajmošter in djanski ud naše kmetijske družbe Janez Zalokar prevzeli oskerbnitvo družtvinoga verta na Poljanah in razlaganje nekterih naukov učencem kmetijske šole; tudi v glavni odbor kmetijske družbe bojo stopili namesto gosp. dohtarja. — V četrtek ob osmih je bilo blagoslovljenje gosp. Kersnikovega spominka pri sv. Kristofu. Snidila se je obila množica gospodov in gospej; prečastiti gosp. kanonik Novak so maševali, po sv. maši pa prečastiti gosp. stolni tehant Zupan slovesno blagoslovili spominek, kateri od mojstra našega J. Tomana iz ihanskega kamnja izdelan v podobi obeliska se vzdiguje čez 13 čevljev visoko nad grobom. Napis se glasi v latinskem jeziku takole: „Joan. Bapt. Kersnik, nato 26. m. marc. anno 1783, mortuo 24. m. junio 1850, preceptor optimo, dilectissimo grata juvenus. — Have pia anima!“ — Od vsih strani smo slišali hvaliti osnovo spominka, kterege je gosp. dr. Klun, nabiraje doneske od učencov tadanjih in nekdanjih in družih častiteljev rajncega, z 200 fl. lepo doveršil razun družih stroškov za stanovitno mesto na pokopališču itd.; le so mislili nekteri, da bi se namest latinske bila nadgrobnica v domačem jeziku zatega voljo bolje podala, ker so učenci njegovi, v katerih imenu je spominek postavljen, že od nekdanj navado imeli ob godu njegovem darovati mu domačo pesmico in ravno poslednjo so mu položili na smertno posteljo (24. junija 1850), ker je umerl ravno na svojega godú dan. — Naj mirno počiva ljubljene učencev svojih, kterege se bo marsikdo ginjenega serca spomnil, ko bo obiskaval mesto to, ktero spominek zaznamuje počivališče njegovo! — Ravno smo zvedili žalostno novico, da je gosp. dr. Bešek, iz Ljubljane v Bistrico na Notrajnsko poslan, v četrtek ondi za kolero umerl. — V vojaški bolnišnici v Ljubljani sta od četrta zjutraj ob osmih do petka zjutraj ob osmih le 2 umerla; potem takem že kolera med vojaki zlo pojenjuje; — tolažljivo pa je posebno to in vnovič spričuje, da kolera ni tako nalezliva. kakor se nekteri bojé, da tudi ne eden strežnikov

ni zbolel, čeravno so imeli veliko z bolnimi in mertvimi opraviti.

Iz Ljubljane. Prihodnjo sredo ob 5. bo spet navadni zbor muzejnega družtva.

Novičar iz raznih krajev.

Poslednji deržavni zakonik zapopada že cesarski ukaz od 15. t. m., po katerem se imajo deželne namestnije v lombardo-benečanski kraljevini, katerih djavnost je zastála leta 1848, sopet ustanoviti in sicer tako, kakor veleva patent od leta 1815, razširjen po ukazih od 4. in 10. augusta 1848; cesar samí bojo iz nasvetovanih mož izvolili ude deželnih namestnij. — Kakor na Českem bo tudi v družih deželah cesarstva ministerstvo počasi vpeljalo avstrijansko mero in vago. — „Gesch. Ber.“ opominja, naj bi se novice zastran letošnje letine, naj so dobre ali slabe, ne verjele na vrat na nos, ker dopisniki v časnikih pišejo večkrat le, kakor oni želé, da bi letina bila; žitna cena na terjih je pa potem vsa drugačna; to pa je gotovo, da pridelk nobene fruge se dosihmal ne more slab imenovati, ampak da le omahuje med „dobrim“ in „srednjim“. — Iz Krima še zmiraj nič novega. Rusovska armada iz Sevastopolja spet tam pa tam včasih ponoči plane nad francozko in angleško, da se enmalo pokavsajo; to je vse, kar se zdaj iz Krima sliši. Kakor francozki, od vlade podučeni časnik „Constitutionel“ piše, ste zedinjene armadi toliko da ne obupale nad tem, da bi mogle kmalo Sevastopolj Rusom vzeti, ker pravi, da s premagano eno terdnjavo se storí le ena stopuja naprej, cela versta družih terdnjav pa še ostane. Verjetno se pripoveduje, da še enkrat in sicer zadnjikrat bojo zavezniki poskusili z svojo močjo naskok na Karabelnajo (predmestje brodnikov); če jo premagajo ali ne, na vsako vižo se bojo umaknili potem v Eupatorio, Kamješ, Balaklavo in Jenikale, vsako teh imenitnih primorskih terdnjav bojo oskerbeli s tolikšno posadko, da jih Rusi ne bojo mogli zapoditi, z večino armade pa se bojo vernili v Varno, in od tod vojsko na drugo stran (Besarabijo?) začeli. Za letos bo vse to že precej pozno. — Važna pa za Turke žalostna novica je, da je Omer-paša 18. dan t. m. prišel v Carigrad nazaj, in da se zlo govori, da se hoče odpovedati višjemu poveljstvu. Slabi stan turške armade in pa nedostojno spoštovanje od strani zaveznikov ga nek žene k temu. — Knez Paskievič želí v počitek iti. — Poljcem obeta rusovska vlada neke poboljške v administraciji. — Papežev poslanec je zapustil Madrid rekoč, da je španjska vlada razžalila konkordat in cerkvene postave, in če bi papež prizanesel nji, bi mogel tudi napolitanski in sardinjski; to pa bi bilo cerkvi nevarno. — Ker nune dominikanskega reda v Genovi niso hotle dobrovoljno zapustiti samostana, so 20. t. m. po sili mogle vrata odpreti. — Novega ministra Moleswortha hvalijo, da je vés mož na svojem mestu.

Luni.

Znad višav se zliva tihotna luna,
Z bledim svitom gore zlati. Pobegne
Mrak, — kot biser zemlja bleskuje rosna
Z lučjo oblita.

Samši žene v noč me otožnost serca,
Išem v svetu tihem mirú; al našel
Kdaj ga bom na zemlji, nevé — al vé — da
Unkraj gotovo.

Ah zato me vabi miloba tvoja,
Ki nam kažeš pot do dežele srečne!
Večno nove nade, skerbí morijo
Dušo nam tukaj!

Tam pa, kamor tebi sledí hlepenje —
Tam je mir, tam kip ohladí se serca:
Prosto prosto dviga se duh, vezivnih
Rešen oklepov!

P.